

Socialmedicin och Samhällsutveckling

Mats Tyrstrup, Handelshögskolan

Malin Lohela Karlsson, Region Västmanland

Kl. 12.10–12.40

Socialmedicin och Samhällsutveckling

Att utveckla det lokala folkhälsoarbetet med stöd av strategibaserad aktionsforskning.

Mats Tyrstrup, forskningsledare Handelshögskolan

Marie Tollefsen Markström, folkhälsochef Region Västmanland

Malin Lohela Karlsson, analytiker & hälsoekonom Region Västmanland

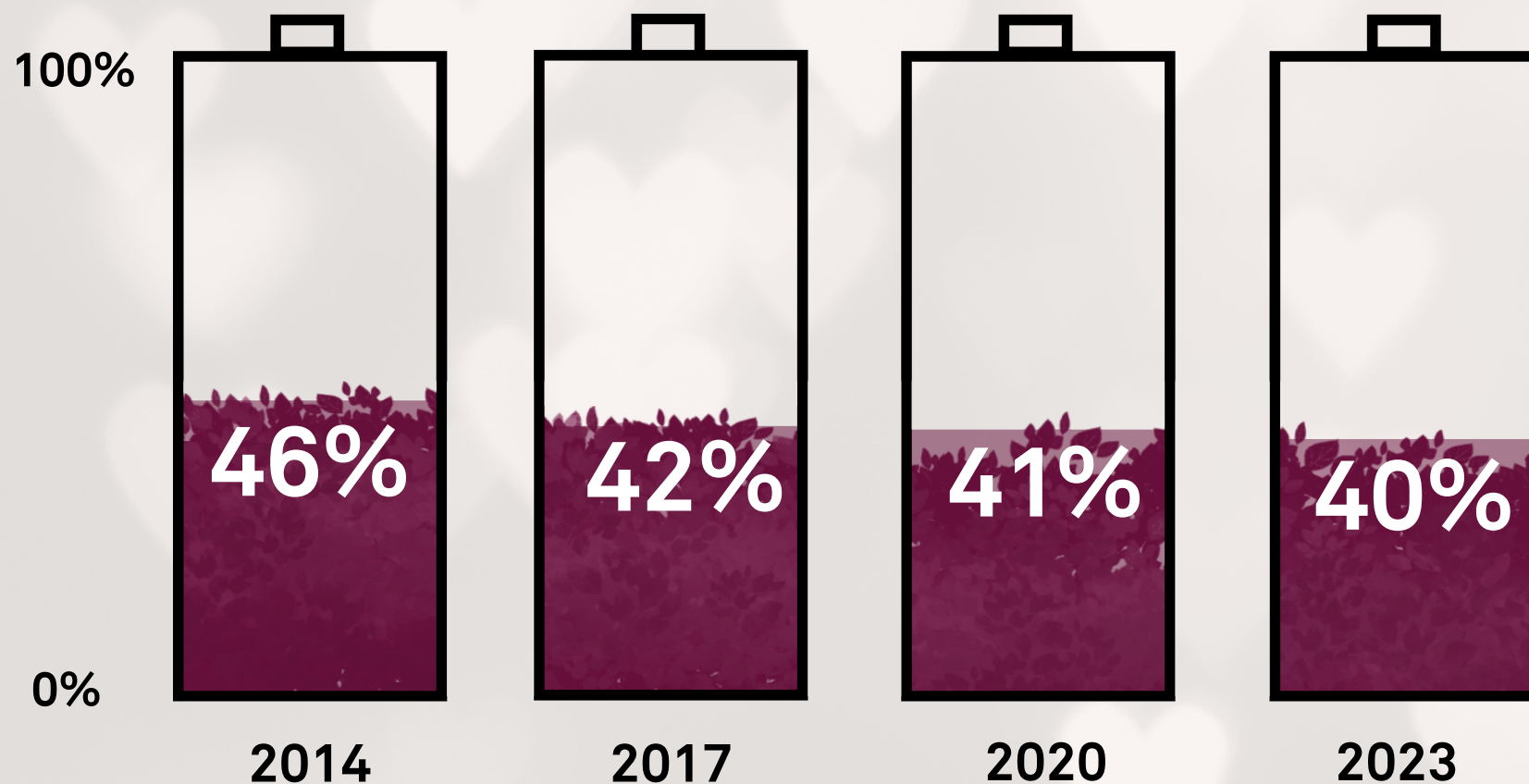
Region
Västmanland

Tillsammans för ett
livskraftigt Västmanland

Blomstrande psykisk hälsa = batterikraft

Hur många unga i länet har en blomstrande psykisk hälsa?

*Unga i Västmanland i Åk 9 och 2 på gymnasiet

Grundläggande insikter – Behovet av nya angreppssätt i folkhälsoarbetet

Folkhälsorapport– Skillnader i livsvillkor och hälsa ökar

- Hälsa är ett utfall av många faktorer, många förutsättningar (livsvillkor) som påverkar och påverkas av samhälle och samhällsutveckling.

Vi står med samhällsutmaningar som vi inte är på väg att lösa. Vi når inte målen kring hälsa i RUSen.

- Det är skillnad på komplicerade vs. Komplexa utmaningar.
- Viktiga insatser görs och utvecklas, men vi följer främst kostnaden för dessa, inte nyttan eller värdet som ofta hamnar på annan plats än där kostnaderna tas.

Det regionala utvecklingsperspektivet är inte givet för alla, inte minst på den lokala arenan

- Vi behöver stötta lokal utveckling för att få regionala resultat
- Behov av att mötas mellan nivåer för att påverka olika förutsättningar, inte bara horisontell samverkan.

Tillsammans för ett
livskraftigt Västmanland

Lokal samhällsutveckling med stöd av aktionsforskning

Hallstahammar - **Ny skola i Nibble**

Fagersta – **Psykisk hälsa & Psykisk ohälsa**

Västerås/Pettersberg – **Social hållbarhet**

Norberg – **Utveckling av Kärrgruvan**

Tillsammans för ett
livskraftigt Västmanland

Ramverket

- Aktionsforskning
- Socialmedicinskt perspektiv på hälsa
- Successiva frågor, aktiviteter och erfarenheter
- Erfarenheter (Förändringar?) = Forskningsresultat

Tillsammans för ett
livskraftigt Västmanland

Folkhälsa

Samhällsutveckling

- Från individnivån till populationer
- Från hälsofrågor till samhällsförändringar
- Från nära vård till människors omedelbara livsmiljöer

Tillsammans för ett
livskraftigt Västmanland

Aktionsforskning för nära vård avseende folkhälsa

Nibbleskolan i Hallstahammar ska rivas och en ny skola ska byggas. Hur kan den nya skolan bidra till områdets utveckling? Utöver att vara skola!

Aktionsforskning

Kommunernas medarbetare fick samtala med invånarna de kom i kontakt med i sina ordinarie arbeten!

Aktionsforskning för nära vård avseende folkhälsa

Nibbleskolan i Hallstahammar ska rivas och en ny skola ska byggas. Hur kan den nya skolan bidra till områdets utveckling? Utöver att vara skola!

Aktionsforskning

Kommunernas medarbetare fick samtala med invånarna de kom i kontakt med i sina ordinarie arbeten!

Aktionsforskning för nära vård avseende folkhälsa

Röster (i urval) att föda in i beslutsprocesserna

"Elever sneddar över industriområdet.
Farligt när lastbilar kör ut och in"

"Skogen mellan ålderdomshemmet
och skolan kanske kan bli park!"

"Bygg ett litet bibliotek men café
och ingång även från gångstråket!"

"Vi vill ha en
skola i trä! Inte
en i tegel!"

"Kan skolan fungera som replokal?
Och kanske utställningshall"

"Kan vi bygga ett växthus och odla
frukt, grönsaker och potatis?"

"Det är svårt att
klottra på en byggnad
man har fått ha
synpunkter på"

Aktionsforskning för nära vård avseende folkhälsa

Röster (i urval) att föda in i beslutsprocesserna

"Elever sneddar över industriområdet.
Farligt när lastbilar kör ut och in"

"Skogen mellan ålderdomshemmet
och skolan kanske kan bli park!"

"Bygg ett litet bibliotek men café
och ingång även från gångstråket!"

"Vi vill ha en
skola i trä! Inte
en i tegel!"

"Kan skolan fungera som replokal?
Och kanske utställningshall"

"Kan vi bygga ett växthus och odla
frukt, grönsaker och potatis?"

"Det är svårt att
klottra på en byggnad
man har fått ha
synpunkter på"

Aktionsforskning för nära vård avseende folkhälsa

På kort sikt: Hälsoeffekterna av att bli hörd och sedd och att få påverka!

På medellång sikt: Hälsoeffekterna av ett ökat förtroende för både kommunen och "grannarna"!

På lång sikt: Hälsoeffekterna av en stadsdel utformad av dess invånare som stimulerar sunda beteenden och utvecklingen av både relationer och trygghet.

Lärdomar och nästa steg

- Vår uppfattning om invånarnas behov stämmer inte alltid överens med vad de faktiskt efterfrågar.
  - Genom involvering skapas bättre förutsättningar för relevanta insatser
- Kommunens representanter får ett vidgat perspektiv på vilka som kan vara med och bidra till förbättrad folkhälsa i kommunen.
- Regionen ges förutsättningar att vara möjliggörare för kommunerna
  - Relationsförtätning skapar förutsättningar för samverkan
  - Kompletterande förståelse för lokala förutsättningar och behov
- Från forskningsprojekt till del av Folkhälsas arbetssätt – Fortsatt arbete 2025